

FARSKÝ LIST

13. október – 19. október 2025, číslo 618

Gréckokatolícka cirkev, farnosť Čičava, Čičava 38, 09301

Tel.: 0911/711488, o.martinlaban@gmail.com

Dve funkcie Kristovho kríža (pokračovanie 2)

Z tajomstva kríža sa rodia požiadavky pre kresťanov, kodifikované v reči na vrchu: Milujte takým spôsobom, ako miluje Boh, lebo to je láska. Iné spôsoby lásky sú zemské, pre vás možné a ľahko dostupné. Ak miluješ svojho priateľa, čo veľkého konáš? To robia všetci. Ak požičiavaš tomu, ktorý ti požičal, vari to je niečo veľké? Takto predsa vo svete chodí. Nieкто ku mne prichádza, tak mu požičiam, lebo možno o mesiac ja tiež budem od neho potrebovať. A tak budem mať dvere otvorené, lebo viem, že ma neodmietne, lebo ani ja som ho neodmietol. To je niečo normálne. To je ľudský rozmer lásky.

Ježiš hovorí: „Robte niečo viac. Niečo, čo celý svet nerobí. Milujte vašich nepriateľov, lebo tak miluje Boh“. A to ukázal na kríži. To je láska, ktorá má rozmer kríža. Táto láska - láska Ježiša – sa nechá pribiť na kríž hriechmi iných. A tam, na kríži sa nechá zničiť, umiera. A to je víťazstvo kresťana nad hriechom.

Až toto je ozajstná láska. Ježiš túto lásku zvnútorňuje v modlitbe, ktorú prednáša na kríži. Keď stojí tvárou v tvár pred svojimi vrahmi, ktorí ho križujú, nezvoláva na nich hromy – blesky. Hovorí: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia (Lk 23,34). Vidíme tu ospravedlnenie hriešnika pred Bohom.

Upriamme pozornosť ešte na jeden moment, ktorý nám ukazuje k čomu vedie Ježišova láska, do akej miery Boh miluje hriešnikov. Preto treba uvažovať o Ježišovej smrti na základe toho, čo Starý Zákon hovorí na tému nešťastia, ktoré sa valí na človeka.

Celý Starý Zákon žil v presvedčení, že dôvodom požehnania, prijatím zo strany Boha sú rôzne dobrá – požehnania. Máš sa dobre, máš zdravé deti, dobrú ženu, dlho žiješ, choroby sa ti vyhýbajú, všetko zapadá do plánov, to znamená, že

Boh ťa miluje, akceptuje. Naopak, ak si chorý, tvoj život je krátky, postihne ťa tragická smrť, je to preto, lebo Pán Boh ťa neakceptuje, keďže tvoje správanie je zlé.

Také uvažovanie bolo normálne až do druhého storočia pred Kristom, keď ešte nebolo zjavené, že existuje ďalší krok po smrti: iný pre dobrých a iný pre zlých. Do druhého storočia pred Kristom sa verilo, že dobrí i zlí idú do pochmúrneho Šeolu, preto podľa tejto mentality celá náhrada za dobré skutky musí byť vyplatená na zemi. Touto výplatom bolo Božie požehnanie materiálnymi dobrami, úspechy v podnikaní, dobré zdravie, atď.

Na tomto základe sa smrť Ježiša Krista predstavovala ako skúška Pána Boha. Bola to chvíľa, v ktorej ľudia s napätím čakali, či sa splní to volanie, ktoré išlo spod kríža: „Hej ty, ak si Boží Syn, tak zíd z kríža a my ti uveríme“ (pozri Mt 27,40). To nebol výsmech, to bolo volanie človeka, ktorý bol šokovaný tým, čo sa deje. „Ty si predsa ten, kto robil dobre toľkým chorým a trpiacim. A napriek tomu ťa naša vláda, naši sudcovia, naši knazi odsúdili na smrť. Kto má pravdu? Ty alebo oni?“

Kritériom pre ľudí, ktorí ešte boli zvyknutí na takú mentalitu, mala byť intervencia Boha. Uvažovali, že hoci aj v poslednej chvíli, Pán Boh ho musí sňať z kríža aby ukázal, že pravdu mal Ježiš a nie farizeji, že ich výrok bol omylom. A zároveň sa nič nedeje, Ježiš zomiera na kríži. To musel byť šok pre mnohých, ktorí sa pozerali na jeho smrť. A pre farizejov – chvíľou uspokojenia ich svedomia. Boh nezasiahol, ale nechal ho zomrieť. To znamená, že oni mali pravdu. To znamená, že súd bol spravodlivý.

Ježiš zomiera s povestou zločincina, ktorý zavádzal ľud, ktorý klamal. Až do tej miery ide jeho láska. Vzal na seba náš hriech. Vzal na seba odsúdenie ozajstného podvodníka. Na istý čas svoje meno zahall potupením. Až zmŕtvychvstanie zvrátilo beh vecí.

A to vlastne hovorí ľuďom Sv. Peter v inej kerygme: Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba, Boh našich otcov oslávil svojho Služobníka Ježiša, ktorého ste vy vydali a zapreli pred Pilátom, kým on rozhodol, že ho treba prepustiť. Vy ste zapreli Svätého a Spravodlivého a žiadali ste, aby vám prepustil vraha. Zabili ste pôvodcu života, ale Boh ho vzkriesil z mŕtvych a my sme toho svedkami (Sk 3,13-15). Tu je Ježiš konfrontovaný s Barabášom. Tu sú konfrontované dva typy lásky. Jedna láska, to je láska Barabáša. On nebol len takým obyčajným vrahom. Barabáš bol partizánom. Bol ovenčený vyznamenaniami, tak ako u nás partizán v čase druhej svetovej vojny. Bojoval za vyslobodenie svojho národa. Ale so zbraňou v ruke. Chcel zvíťaziť násilím. Barabáš patril k Zelótom. Všeobecná mienka exegétov je dnes taká, že to nebol bežný vrah, ktorý zavraždil nejakú prorámsku osobnosť či rímskeho vojaka a čakal na odsúdenie. Z jednej strany tu máme zosobnenie ľudskej lásky (do istých hraníc), ktorá hovorí, že odpovie násilím na násilie. Nedovolí ničť to, čo mi právom patrí. A z druhej strany – Ježiša Krista, ktorý šiel tak ďaleko, že zomrel s povestou podvodníka. On svoje rozhodnutie nevymenil za možnosť, že Boh príde a sníme ho z kríža. Láska Ježiša neodpovedá násilím na násilie, je tou láskou, ktorú nám ohlasoval v reči na vrchu; je láskou, ktorá anuluje svoje sväté práva a nechá sa ukrižovať. V konfrontácii s vrahom, s nepriateľom má jednu odpoveď – dať sa zabiť. Teraz sa má ľud rozhodnúť, majú možnosť výberu. Kto má pravdu? Koho stanovisko je rozumnejšie – Ježiša či Barabáša? A ľudia vyberajú Barabáša. Táto situácia sa veľa krát opakuje v našom živote, keď sme postavení pred voľbu. Máme konkrétny problém. Teraz sa ukáže, či veríme, že Ježiš a jeho láska ten problém vyrieši. Nie! Lebo keď sa opriem o to, čo hovorí Ježiš v reči na vrchu, zahyniem. Táto láska nerieši žiadne problémy a konflikty v spoločnosti. Táto láska je slabosťou. Naopak, problémy rieši to, čo reprezentuje Barabáš (ktorý v boji za spravodlivosť používa zákony násilia: víťazí ten, kto má mocnejšiu päsť). Ustavične si vyberáme metódy Barabáša.

A tak sa uskutočňuje to, čo hovorí písmo: Vydali ste Svätého a Spravodlivého Pilátovi na smrť a vyprosili ste omilostenie pre vraha. Uvažujme, že právo na život má láska ľudí reprezentovaná Barabášom. To je ešte treba dodať do negatívnej kerygmy. Teraz prichádza pozitívum – vlastne tohto Ježiša Boh vzkriesil. To znamená, že zmŕtvychvstaním Pán Boh preveril tento spôsob lásky. Tomuto typu lásky Boh zaistil právo obývať nové Kráľovstvo; Kráľovstvo, ktoré Ježiš prišiel otvoriť smrťou a zmŕtvychvstaním. To je jediná hodnota, ktorej Pán Boh garantuje nesmrteľnosť, pretrvanie. Naopak, všetko to, čo je skazené našou láskou, láskou Barabáša, (jeho logikou sú plevy, ktoré skončia v ohni), nemá záruku večného života. Naopak to, čo bude žiť, čo je naozaj budúcnosťou civilizácie, čo buduje človeka, čo skutočne môže riešiť konflikty spoločnosti, to je paradoxne cesta Ježiša Krista na smrť, nechať sa ukrižovať, dať svoj život. Ak neprijmeme Ježišov postoj, celý náš život pôjde falošným smerom. Nebude to budovanie Božieho Kráľovstva v duchu Ježiša, ale iba budovanie ľudskej spravodlivosti podľa zásad Platóna či Aristotela. Musíme si to jasne predstaviť a mocne uvedomiť, pretože to je „nerv“, ktorý je pre kresťanstvo najpodstatnejší.

Záchrana pre hriešnika – kríž, zmŕtvychvstanie a dar Ducha Svätého (pozitívna kerygma)

Ako vyzerá pozitívna kerygma? Oprieme sa o dve kapitoly Skutkov apoštolských, o ich analýzu a exegézu. Toho Ježiša /.../ ste rukami bezbožníkov pribili na kríž a zavraždili (Sk 2,22-23). V týchto slovách je obsiahnutá celá, veľmi dôležitá temná stránka kerygmy, ktorá ohlasuje, že človek je hriešnikom. Náš hriech spôsobil, že sme nespoznali Boha, iba sme ho pribili na kríž. Náš hriech je v podstate zabíjaním života, takmer v sebe zabil darcu života. Boh do tejto situácie vstupuje s radostnou zvesťou: Ale Boh ho vzkriesil a zbavil múk smrti, lebo ho nemohla držať vo svojej moci (Sk 2,24).

Prečo nebolo možné aby smrť panovala nad Ježišom? Prečo smrť panuje nad nami? Prečo sa človek bojí vstúpiť do smrti s ktorou sa stretáva v konkrétnych osobách, v rôznych situáciách a faktoch,

ktoré ho oberajú – podľa jeho názoru – o život? Pretože neverí, že Boh je v smrti. Tu je jadro hriechu, ktorý nám opísala kniha Genezis – presvedčenie, že vstúpenie do kríža, že vstúpenie do Božieho zákona je mojím ohraničením, že ma oberá o život. O tom ma presvedčil satan a to zapadlo hlboko do môjho vedomia. A preto nikto z ľudí nevstupuje ochotne do smrti. Preto každý človek, keď je konfrontovaný so smrťou, s krížom – pred ním uteká. Toto využíva satan, aby s nami manipuloval, využíva náš strach zo smrti, aby nás voviedol do hriechu, do egoizmu. Ježiš ako jediný vstúpil do smrti, lebo veril, že tam je Boh. Preto sv. Peter cituje Žalm 16. Chce nám povedať s akou vierou, s akým rozpoložením Ježiš vstúpil do smrti: Pána mám vždy pred očami, lebo je po mojej pravici, aby som sa nezakolísal (Sk 2,25 a Ž 16,8).

Vlastne Pána nemáme pred očami, lebo hriechom sme sa pred ním uzatvorili. Neveríme jeho láske, preto sa chvejeme, preto hrešíme, utekáme pred smrťou a sme radikálnymi egoistami. Ježiš bol jediným, ktorý to nepoznal a neprežíval.

Preto sa raduje moje srdce a môj jazyk plesá a moje telo odpočívá v nádeji. Lebo nenecháš moju dušu v podsvetí a nedovolíš, aby tvoj Svätý videl porušenie (Sk 2,26-27 a Ž 16,9-10). Týmto spôsobom Sv. Peter objasňuje, prečo smrť nad ním nemohla zvíťaziť. Ježiš bol jediný, ktorý veril, že v smrti je Boh. Jeho život bol zasadený v Bohu. Nikdy nebol stromom vytrhnutým z pôdy, ktorou je Boh. Preto Ježiš ďalej žije. Jeho zmŕtvychvstanie je vstupom do nového, mocnejšieho rozmeru života. Ježiš veril, že tam je pravý život, že tam je jeho ďalšie pokračovanie. Preto ho Boh nemohol o túto nádej pripraviť. Preto ho musel vzkriesiť.

Ukázal si mi cestu života, naplníš ma radosťou pred svojou tvárou (Sk 2,28 a Ž 16,11). Táto veta znamená: Ale Boh ho vzkriesil a zbavil múk smrti (Sk 2,24). Aký to má pre nás význam? Ako sa to deje, že Ježiš zomrel a bol vzkriesený z mŕtvych pre naše ospravedlnenie?

Pamätajme na to, že kríž súdi svet. Ježiš zomieral na kríži obťažovaný, zdrvený našimi hriechmi.

Neodpovedal na násilie násilím. Zomrel, stratil život. Kristus na kríži nám ukazuje čím je hriech. Na jeho

tele je ukázané, že hriech v nás život skutočne ničí. Hriech sa s ním zjednotil. Sv. Pavol v tom ide ďalej, keď hovorí: „Jeho Boh na kríži urobil hriechom“. V Liste Galaťanom hovorí: „Boh ho učinil kľiatbou“ (porov. Gal 3,13).

Na ňom sa realizujú všetky proroctvá, ktoré hovoria: „Za hriech príde súd“, „Boh zničí hriech“, „Boh hriech znivočí“. Toto znivočenie vidieť na tele Ježiša Krista. Ale toho Ježiša, na ktorom je vyrytá naša nepravosť, naša zvrátenosť, Boh vzkriesil z mŕtvych. Čo to znamená? To znamená, že hriech je v jeho zmŕtvychvstaní – v jeho zmŕtvychvstalom tele – odstránený, zničený. Mohlo by sa zdať, že do chvíle zmŕtvychvstania Boh dokonal súd nad ľudstvom. Súd zatratenia. Všetkým dokázal, že sú naničhodníci, lebo ich hriech zničil telo Ježiša. Na tom úbožiakovi sa všetko nahromadilo. On za nás umrel.

Teraz prichádza zmŕtvychvstanie. A to znamená, že Boh neučinil nad ľudstvom súd zatratenia, ale súd milosrdenstva. Jeho zmŕtvychvstaním sa otvára možnosť nového života.

Tento nový život, ktorý má Ježiš po zmŕtvychvstaní je pre nás. Je na to, aby sa do nás prelieval, aby nás liečil z nášho hriechu. Preto apoštoli v iných verziách kerygmy hovoria, že Pán Boh nám v jeho zmŕtvychvstaní ohlasuje odpustenie hriechov. Pozor – ale „odpustenie hriechov“ nie v juridickom zmysle, tak ako hriech nie je možné vyjadriť v juridickom zmysle. Teda ak hriech je smrťou človeka, tak odpustenie hriechov bude životom človeka, bude uvedením človeka do nového života.

Ďalej Sv. Peter hovorí, ako tento nový život do nás prechádza. Vynechávam príklad s Dávidom, ktorý je tu druhoradý a ktorý chce odôvodniť realnosť zmŕtvychvstania. Dávid videl budúcnosť a predpovedal zmŕtvychvstanie Mesiáša, že nebude ponechaný v Šeole, ani jeho telo neuzrie porušenie. To je komentár k 16. Žalmu. Toho Ježiša vzkriesil Boh. Nech teda s istotou vie celý dom Izraela, že toho Ježiša, ktorého ste vy ukrížovali Boh urobil aj Pánom aj Mesiášom (Sk 2,36). O tom vlastne hovorí Sv. Pavol v úvode Listu Rimanom, užívajúc „zvláštnych“ formulácií, že Ježiš bol vo svojom zmŕtvychvstaní v moci ustanovený ako Boží Syn (pozri Rim. 1,4). Termín „v moci ako Boží Syn“ tu nie je vzatý v zmysle

prirodzeného Božieho synovstva (druhá Osoba Svätej Trojice), lebo Ježiš bol ním vždy. Synom Božím (Bohom) sa nestal až v momente zmŕtvychvstania. Sv. Pavol používa titul „Syn Boží“ ako titul najviac mesiášsky, v ktorom s najväčšou intenzívnosťou zostáva zvýraznená mesiášskosť Ježiša. Sv. Pavol hovorí, že Ježiš sa zmŕtvychvstaním stal aj ako človek Synom Božím, Mesiášom s mocou.

Teda Boh dal zmŕtvychvstalému Ježišovi vládu nad situáciou človeka, urobil ho pánom tejto situácie. Dal Kristovi vládu nad tým, čo List Hebrejom definoval ako situáciu, v ktorej je každý človek v otroctve satana, z dôvodu strachu pred smrťou. Ježiš má vládu nad týmto otroctvom. Dal Kristovi väčšiu vládu než má satan nad ľudským rodom. Ježiš má moc vyviesť ľudský rod z otroctva. Ako to dosahuje? Hovorí o tom veta kerygmy: Toho Ježiša Boh vzkriesil a my všetci sme toho svedkami. Božia pravica ho povýšila a keď od otca dostal prisľúbenie Ducha Svätého, vylial ho, ako sami vidíte a počujete (Sk 2,32-34).

To znamená, že Ježiš sa stal, ako hovorí Sv. Pavol v 1. Liste Korinťanom, „oživujúcim Duchom“ (porov. 1Kor

15,45). Stal sa Pánom, ktorý teraz môže zoslať ľuďom svojho Ducha Jahveho a týmto spôsobom splniť prorockto, ktoré vyslovil Ezechiel i Jeremiáš, že nastanú nové časy, kedy Boh uzavrie s Izraelom novú zmluvu. Na čom bude spočívať? Na tom, že zákon, ktorý bol predtým pre človeka niečím vonkajším, vpiše do srdc. Urobí, že ho budú zachovávať.

Keď analyzujeme toto miesto u proroka Jeremiáša (Jer 31, 31-34) a porovnáme ho s prorocktom Ezechiela (Ez 11, 17-21), vidíme, že Ezechiel sa opierať o nejakých dvadsať rokov staršiu tradíciu Jeremiáša a nahradil slovo „zákon“ novým slovom „duch“ – „vylejem na vás svojho Ducha“.

Tak Pán Boh nám dáva nový princíp života. Zmŕtvychvstalý Ježiš udeľuje ľuďom svojho Ducha. On sa stáva znútra základom nového života, ktorý vyvádza človeka z otroctva hriechu. Rozlieva v našich srdciach lásku, ktorú Ježiš zjavil na kríži a ktorá je láskou bez hraníc, láskou k hriešnikovi. V podobenstve o márnotratom synovi nás chce Ježiš naučiť tejto láske. Túži, aby sme mali tie isté city, aké má on, Boh, voči hriešnikom.

	Čičava	Komárany	Merník
Po	<i>Svätý mučeník Karpos a spol.</i>		
13.10.			
Ut	<i>Naša prepodobná matka Paraskeva Tmiovská</i>		
14.10.			
St	<i>Prepodobný otec Eutymios Nový</i>		
15.10.			
Št	<i>Svätý mučeník Longín Stotník</i>		
16.10.			
Pi	<i>Svätý prorok Ozeáš</i>		<i>Zdržanlivosť od mäsa</i>
17.10.			
So	<i>Svätý apoštol a evanjelista Lukáš</i>		
18.10.			
Ne	<i>Devätnásta nedeľa po Päťdesiatnici</i>		<i>Zbierka na Misie</i>
19.10.	<i>Svätý prorok Joel</i>		
	<i>9.15 za farnosť</i>	<i>11.00</i>	<i>7.30</i>

Úmysel modlitby: za mier na Ukrajine a vo svete

Od 12.10.-17.10. som na duchovných cvičeniach. V nevyhnutnom prípade zastupuje o. Miroslav Janočko.